कृष्ण आङ्गिरसः। इन्द्रः। त्रिष्टुप्

अस्तेव सु प्रतरं लायमस्यन्भूषन्निव प्र भरा स्तोममस्मै।
वाचा विप्रास्तरत वाचमर्यो नि रामय जरितः सोम इन्द्रम्॥ १०.०४२.०१

अस्ता- शस्त्रक्षेप्ता। इव- यथा। प्रतरम्- प्रवृद्धतरम्। लायम्- संश्लेषणं वेधकं शरम्। अस्यन्- क्षिपति। तथा। भूषन्निव- अलङ्कुर्वन्निव। अस्मै- इन्द्राय ईशनाधिदैवताय। सु- सुष्ठु। प्र- प्रकर्षेण। स्तोमम्- मन्त्रम्। भर- धर। विप्राः- हे मेधाविनः। अर्यो वाचम्- शत्रोरमङ्गळं वाक्यम्। वाचा- मन्त्रमयेन भवद्वाचा। तरत। जरितः- रसनिष्पादक। सोमे- रसे। इन्द्रम्- ईशनाधिदैवतम्। नि- नितराम्। रमय- तोषय क्रीडय ॥१॥

दोहेन गामुप शिक्षा सखायं प्र बोधय जरितर्जारमिन्द्रम्।
कोशं न पूर्णं वसुना न्यृष्टमा च्यावय मघदेयाय शूरम्॥ १०.०४२.०२

दोहेन- दोहनाय। गाम्- धेनुमिव स्थितम्। सखायम्- मित्रमिन्द्रम्। उप शिक्ष- वशं नय। जरितः- रसनिष्पादक। जारम्- शत्रुजीर्णकरम्। इन्द्रम्- परमेश्वरम्। प्र- प्रकर्षेण। बोधय। वसुना- संपदा। पूर्णम्। कोशम्। न्यृष्टम्- नीचैर्गतम्। न- इव। शूरम्- समर्थमिन्द्रम्। मघदेयाय- संपद्दानाय। आ च्यावय- अस्मदभिमुखमवतारय ॥२॥

किमङ्ग त्वा मघवन्भोजमाहुः शिशीहि मा शिशयं त्वा शृणोमि।
अप्नस्वती मम धीरस्तु शक्र वसुविदं भगमिन्द्रा भरा नः॥ १०.०४२.०३

किम्- किमर्थम्। त्वा- भवन्तम्। मघवन्- संपद्वन्निन्द्र। भोजम्- संभक्तारम्। आहुः- वदन्ति। मा- माम्। शीशिहि- तीक्ष्णीकुरु। त्वा- भवन्तम्। शिशयम्- संस्कर्तारम्। शृणोमि। मम। धीः। अप्नस्वती- मूलशक्तिधारासम्पन्ना। अस्तु- भवतु। शक्र- शक्तिमन्। इन्द्र। वसुविदम्- संपल्लम्भकम्। भगम्- सौभाग्यम्। नः- अस्मदर्थम्। आ भर- आहर ॥३॥

त्वां जना ममसत्येष्विन्द्र संतस्थाना वि ह्वयन्ते समीके।

अत्रा युजं कृणुते यो हविष्मान्नासुन्वता सख्यं वष्टि शूरः॥ १०.०४२.०४

इन्द्र- परमेश्वर। ममसत्येषु- सङ्ग्रामेष्विति सायणः। जनाः। वि ह्वयन्ते- आह्वयन्ति। समीके- आत्मावरणैर्जनितयुद्धे। संतस्थानाः- सहस्थानाः। वि ह्वयन्ते। यः। हविष्मान्- चरुपुरोडाशध्यानभावनादिहव्ययुक्तः। तेन। अत्र। युजम्- योगम्। कुरुते- इन्द्रः करोति। शूरः- समर्थ इन्द्रः। असुन्वता- रसानिष्पादकेन अहविष्मता। सख्यम्। न वष्टि- न कामयते ॥४॥

धनं न स्यन्द्रं बहुलं यो अस्मै तीव्रान्सोमाँ आसुनोति प्रयस्वान्।

तस्मै शत्रून्सुतुकान्प्रातरह्नो नि स्वष्ट्रान्युवति हन्ति वृत्रम्॥ १०.०४२.०५

स्पन्द्रम्- स्पन्दनशीलम्। बहुलम्- प्रभूतम्। धनम्। न- इव। यः। अस्मै- इन्द्राय। प्रयस्वान्- हव्ययुक्तः सन्। तीव्रान्। सोमान्- रसान्। आसुनोति- निष्पादयति। तस्मै। सुतुकान्- बलयुक्तसन्ततिसंपन्नान्। नि स्वष्ट्रान्- बलवत्प्रहरणोपेतान्। शत्रून्- दुर्भावनाख्यरिपून्। प्रातरह्नः- उषसि विद्योदयकाल इति भावः। नि युवति- पृथक्करोति। वृत्रम्- आवरणात्मकशत्रुम्। हन्ति- नाशयति च ॥५॥

यस्मिन्वयं दधिमा शंसमिन्द्रे यः शिश्राय मघवा काममस्मे।

आराच्चित्सन्भयतामस्य शत्रुर्न्यस्मै द्युम्ना जन्या नमन्ताम्॥ १०.०४२.०६

यस्मिन्। इन्द्रे- ईशनाधिदैवते। वयम्। शंसम्- स्तुतिम्। दधिम- धृतवन्तः। यः। मघवा- संपद्वानिन्द्रः। अस्मे- अस्माकम्। कामम्। शिश्राय- श्राययति। अस्य- एतस्येन्द्रस्य। आरात्- दूरात्। सन्। शत्रुः- रिपुः। भयताम्- बिभेतु। अस्मै- एतस्मै इन्द्राय। द्युम्ना जन्या- विद्वांसो जनाः। नि- नितराम्। नमन्ताम्- नमः कुर्वन्तु ॥६॥

आराच्छत्रुमप बाधस्व दूरमुग्रो यः शम्बः पुरुहूत तेन।

अस्मे धेहि यवमद्गोमदिन्द्र कृधी धियं जरित्रे वाजरत्नाम्॥ १०.०४२.०७

पुरुहूत- बहुभिर्हूत। यः। उग्रः- उद्गूर्णः। शम्बः- शातकः शमयिता वा वज्र इति यास्कः। तेन। शत्रुम्- रिपुम्। आरात्- दूरात्। अप बाधस्व- नाशय। अस्मे- अस्मै। जरित्रे- स्तोत्रे। यवमत्-

धान्ययुक्तम्। गोमत्- पशुयुक्तं धनम्। कृधि- कुरु। वाजरत्नाम्- शोभनसरणिमयरमणीयभावनासम्पन्नाम्। धियम्। कृधि- कुरु ॥७॥

प्र यमन्तर्वृषसवासो अग्मन्तीव्राः सोमा बहुलान्तास इन्द्रम्।
नाह दामानं मघवा नि यंसन्नि सुन्वते वहति भूरि वामम्॥ १०.०४२.०८

वृषसवासः- वर्षकैर्निष्पादिताः। तीव्राः- उद्गूर्णाः। बहुलान्तासः- प्रभूताः। सोमाः- रसाः। यम्। इन्द्रम्- ईशनाधिदैवतम्। अन्तः। प्र अग्मन्- प्रकर्षेण गच्छन्ति। सः। मघवा- इन्द्रः। दामानम्- दातारम्। न। नि यंसत्- नियच्छति। सुन्वते- रसनिष्पादकाय। भूरि- प्रभूतम्। वामम्- वननीयं वरम्। वहति- प्रापयति ॥८॥

उत प्रहामतिदीव्या जयाति कृतं यच्छ्वघ्नी विचिनोति काले।
यो देवकामो न धना रुणद्धि समित्तं राया सृजति स्वधावान्॥ १०.०४२.०९

उत- अपि च। यत्- यथा। श्वघ्नी- शुना शत्रुबाधकः। काले। कृतम्- विरोधिनमपराधकृतम्। विचिनोति- प्रहर्तुं रन्ध्रमपेक्षते तथा। प्रहाम्- प्रहर्तारम्। अतिदीव्य- लीलया। जयाति- जयति। यः। देवकामः- उपासकः। तस्मै। धना- संपदः। न रुणद्धि- नावृणोति। स्वधावान्- आत्मवानिन्द्रः। तम्। राया- संपदा। सं सृजति ॥९॥

गोभिष्टरेमामतिं दुरेवां यवेन क्षुधं पुरुहूत विश्वाम्।
वयं राजभिः प्रथमा धनान्यस्माकेन वृजनेना जयेम॥ १०.०४२.१०

पुरुहूत- बहुभिः साधकैः साहाय्यायाहूत। विश्वाम्- सर्वाम्। क्षुधम्। यवेन- यथा धान्योपलक्षितान्नेन तथा। गोभिः- चिद्रश्मिभिः। दुरेवाम्- दुष्टागमनाम्। अमतिम्- दुर्मतिम्। तरेम। वयम्। प्रथमा- मुख्यानि। धनानि। राजभिः- रञ्जकैर्देवैः। अस्माकेन- अस्मदीयेन। वृजनेन- बलेन। जयेम ॥१०॥

बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः।
इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सखिभ्यो वरिवः कृणोतु॥ १०.०४२.११

बृहस्पतिः- मेधाधिदेवता। पश्चात्- पश्चिमतः। उत- अपि च। उत्तरस्मात्- उत्तरतः। अधरात्- अधस्तात्। अघायोः- पापात्। नः- अस्मान्। परि पातु- परिपालयतु। इन्द्रः- परमेश्वरः। सखा- मित्रभूतः। पुरस्तात्- पूर्वतः। मध्यतः। नः- अस्मभ्यम्। वरिवः- धनम्। कृणोतु- करोतु॥११॥